

Univerza v Mariboru

*Fakulteta za kmetijstvo in
biosistemske vede*

Travniki in pašniki med biotsko raznoverstnostjo in ekološkim kmetovanjem

Prof. dr. Branko KRAMBERGER

Univerza v Mariboru

Inštitut za kmetijstvo in
biosistemske vede

BIODIVERZITETA NA TRAVINJU:

RASTLINE

ŽIVALI

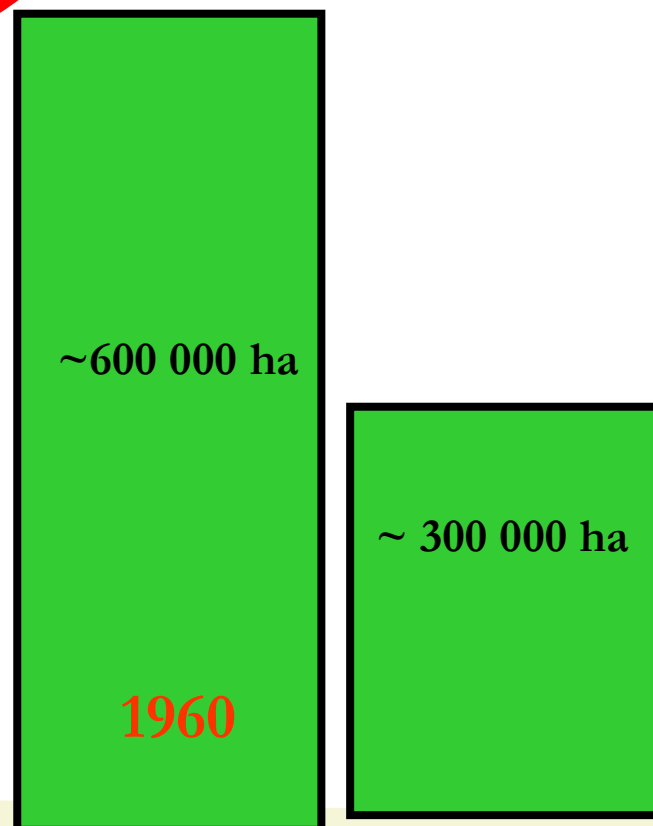
MIKROORGANIZMI

KMETJE

TRAVINJE V
SLOVENIJI JE
VEČINOMA
POLNARAVNO

VLOGA

- KMETIJSKE POLITIKE (ČE JE TRAVINJE NAMENJENO PRIDELAVI KMETIJSKIH PRIDELKOV) IN
- OKOLJSKE POLITIKE, ČE JE TRAVINJE SAMO OSKRBOVANO Z NAMENOM OHRANJANJA (NPR. ZARADI BIODIVERZITETE)

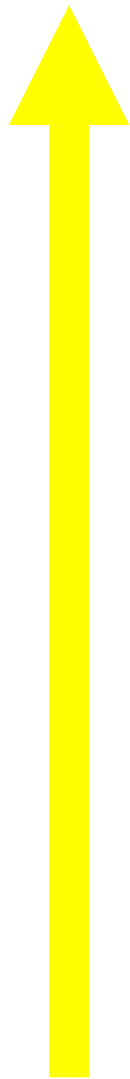

Univerza v Mariboru

Fakulteta za kmetijstvo in
biosistemske vede

VPLIV POGOSTNOSTI KOŠNJE NA BIODIVERZITETO IN PRIDELEK KRME ZA ŽIVALI

**POGOSTNOST KOŠNJE
(V POVEZAVI S KOLIČINO
UPORABLJENIH GNOJIL)**

**PREBAVLJIVOST KRME
IN PRIMERNOST ZA
INTENZIVNO
GOVEDOREJO**

BIOTSKA RAZNOVRSTNOST

Univerza v Mariboru

Fakulteta za kmetijstvo in
biosistemske vede

EKOLOŠKA PRIDELAVA

ENA IZMED OSNOV JE OHRANJANJE BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI

DEJANSKI UČINEK NA BIOTSKO RAZNOVRSTNOSTI PA JE ODVISEN OD POGOSTNOSTI KOŠNJE IN KOLIČINE UPORABLJENIH GNOJIL

OSNOVA EKOLOŠKE ŽIVINOREJE JE PAŠA ŽIVALI SKOZI VSO RASTNO DOBO RASTLIN IN DOPUŠČANJE, DA SO ŽIVALI NA PROSTEM TUDI ZUNAJ RASTNE DOBE RASTLIN.

PAŠNA RABA RUŠE V OSNOVI POZITIVNO DELUJE NA BIOTSKO RAZNOVRSTNOST, PREDVSEM NA ŽIVALSKI SVET

GORIČKO SE NAHAJA NA OBMOČJU S POGOSTIMI POJAVI SUŠE

ZA OHRANITEV TRAVNE RUŠE, KI JE OSNOVA ŽIVINOREJE, JE POTREBNO V ČASU SUŠE SPREJETI POSEBNE UKREPE, PRI GOSPODARJENJU NA TRAVINJU, KAR LAHKO PREDVSEM V EKOLOŠKI PRIDELAVI POSTANE PROBLEMATIČNO.

Univerza v Mariboru

Fakulteta za kmetijstvo in
biosistemske vede

PAŠA IN SUŠA

NAČIN IZKORIŠČANJA PRED SUŠO VPLIVA NA TO, KAKO RASTLINE REAGIRAJO NA SUŠO

KORENINSKI SISTEM JE DOKAJ PROPORCIONALEN NADZEMNIM DELOM

TRAJNA VELIKA OBREMENITEV PAŠNIKA NA NIZKI RUŠI ALI ZELO POGOSTNA NIZKA KOŠNJA VODI DO RUŠE Z PLITVIM KORENINSKIM SISTEMOM = MANJŠA ODPORNOST PROTI SUŠI

PAŠA TUDI V NORMALNIH LETIH PRAVILOMA NE POD 7 cm.

V ČASU SUŠE NAJ ŽIVALI RUŠE PRAV TAKO NE POPASEJO POD TO VIŠINO.

ŽIVALI TOREJ PASEMO, DOKLER JE KRMA ŠE NA VOLJO. POTEM NAJ ŽIVALI RUŠE VEČ NE OBREMENJUJEJO. ČE ŽIVALI DRŽIMO NA PROSTEM JE BOLJE, DA ŽRTVUJEMO ENO ČREDINKO IN TAM KASNEJE RUŠO OBNOVIMO.

Univerza v Mariboru

Fakulteta za kmetijstvo in
biosistemske vede

PO PRENEHANJU SUŠE SE NAJ RUŠA DOBRO OBNOVI

**POVRŠINE, KI SO BILE V PREJŠNJEM LETU PREKOMERNO
PASENE, PASEMO PRI VIŠJI VIŠINI RUŠE**

**NAJPREJ PASEMO ČREDINKE, KI V PREJŠNJEM LETU NISO
BILE PASENE, ALI SO BILE MALO PASENE**

**VELIKO PAŠNIH OSTANKOV V OBLIKI ODMRLE ORGANSKE
SNOVI ZNIŽUJE POVRŠINO TAL IN ZMANJŠUJE
IZHLAPEVANJE VODE – MANJŠA OBČUTLJIVOST NA SUŠO**

**NOVO ŠEJANE RUŠE OB POJAVU SUŠE NE PASEMO, KER
TO ZNIŽUJE VSEBNOST REZERVNIH HRANIL ZA USPEŠNO
REGENERACIJO, KI JE OB SUŠNIH RAZMERAH ŠE POSEBEJ
OTEŽKOČENA**

ZA OHRANJANJE ŽIVALSKÉ RAZNOVRSTNOSTI NA TRAVINJU MNOGI PRIPOROČAJO POZNO KOŠNJO, VENDAR:

- VELIKO ŠTEVILO KOŠENJ ZMANJŠUJE ŽIVALSKO PESTROST NA TRAVINJU**
- POZNA KOŠNJA PA NI NUJNO, DA JE OPTIMALNA REŠITEV ZA VSE VRSTE ŽIVALI**

ČAS PRVE KOŠNJE:

- PROBLEM GNEZDENJA PTIČEV, PODPORA POZNI PRVI KOŠNJI V MNOGIH DRŽAVAH**
- KAJ PA PAJKI, KOBILICE, METULJI, HROŠČI, MALI SESALCI, DVOŽIVKE, ... ?**

**PAJKOM NAJVEČ ŠKODE NAPRAVI POLETNA KOŠNJA,
PODOBNO UGOTAVLJAJO ZA DVOKRILCE,**

**IZ VIDIKA ŽIVALSKÉ SVETA NA TRAVINJU
IDEALNEGA ČASA ZA KOŠNJO NI.**

KAKO PRI KOŠNJI IN SPRAVILU KRME OHRANITI ČIM VEČ ŽIVALSKEGA SVETA?

- 1. Košnja posameznega travnika bi naj potekala vedno od sredine navzven. S tem omogočamo živalim, da se sproti umikajo od poti stroja.**
- 2. Višina rezi. Ne kositi prenizko. Vsaj nad 7 cm.**
- 3. Pri uporabi strižnih kosilnikov so izgube živalskega sveta na splošno manjše, kot pri uporabi rotacijskih.**
- 4. Uporaba gnetilnika močno poveča izgube živali, predvsem nekaterih žuželk. Zato je potrebno skrbno pretehtati, kje bo uporaba gnetilnika resnično koristna (npr. njivska pridelava mnogocvetne ljuljke za siliranje) in kje lahko krmo sušimo brez uporabe gnetilnika.**
- 5. Za živalski svet je zelo dobro, da se lahko umaknejo na nepokošene robove parcel, ob potoke, ... Tega je v Sloveniji veliko.**
- 6. Paša živali. Krme kosimo le toliko, kot je nujno potrebujemo za krmo za zimo.**

Univerza v Mariboru

Fakulteta za kmetijstvo in
gozdarstvo

V mnogih primerih (zavarovana in varovana območja narave; parki in Natura 2000) želimo specifično pestrost travinja z določenimi vrstami ptičev, metuljev, redkih lepo cvetočih rastlin.

Za takšne specifične cilje tudi ekološko kmetovanje ni dovolj, ampak je znotraj tega potrebno danemu cilju specificirati pogostnost košnje in obtežbo površin z živalmi (to je mogoče doseči tudi brez deklarirane ekološke pridelave).

Samo uvedba ekološke pridelave na kmetije in obežanje bremena in odgovornosti za zadani cilj na kmetije nam tega ne more prinesiti, ker je cilj velikokrat povezan s skoraj neuporabnim pridelkom za živinorejo, če ta naj prinaša velike pridelke mleka ali pa mesa. Po drugi strani pa male kmetije samo s kmetijskimi subvencijami ne morejo preživeti. Če ne bo še dodatnih ukrepov (poleg subvencij), ki bodo spremljale in spodbujale razvoj kmetij na zavarovanih območjih, bomo dolgoročno izgubili še tiste kmetije, ki sploh še imajo interes po kmetovanju. Ohranjanje travinja in biotske raznovrstnosti bo potem še veliko težje in dražje.

Idealnih dodatnih ukrepov ni, ampak je potrebno iskati rešitve v mozaiku malih možnosti – od primera do primera specifično (velika vloga države, lokalne politike, upravljavcev zavarovanih območij). Med temi ukrepi so gotovo tudi vključevanje v kompleksno turistično ponudbo širšega okolja (z delitvijo dobička), alternativna uporaba pridelka biomase (kot vir energije), mini industrija turističnih spominkov, ...

Najpomembnejše pri vsem pa je, da kmetije pri iskanju rešitev ne ostanejo same.